

ЭНСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата — 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омул баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биридди норуот бэйэтин ураты майгыннаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

● УЛУУС ДЬАҤАЛТАТЫГАР

Нам улууһун сиригэр көлөппүнэни суох онорууну бэрэбиэркэлээһингэ комиссияны тэрийэр туһунан

Нам улууһугар көлөппүнэни суох оноруу меропряттарын былааныгар сөп түбэһиннэрэн, дьаһайабын:
1. Көлөппүнэни суох онорууну бэрэбиэркэлээһингэ уонна тутуу-туттары актатын онорууга манньк састааптаах комиссияны тэрийэргэ:
Сыолятин Г. П. — тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига, председатель,

Никифоров Д. Н. — Нам улууһун ИДьО-тун ОБНОН-ун опер-боломуочунайа, чилиэн.
Местников С. И. — улуус сиргэ комитетын председателэ, чилиэн,
Атласов А. П. — тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай агронома, чилиэн,
Семенов Ю. А. — Нам улууһун ИДьО-тун ОБНОН-

ун опер-боломуочунайа, чилиэн.
2. Көлөппүнэни суох онорууну бэрэбиэркэлээһингэ комиссия бу сыл алтынны 10 күнүгэр дылы болдьоохтоогунаах докумуоннары бөлөмнииргэр уонна улуус үбүн управлениетыгар туттарыгар эбээстиргэ.
Нам улууһун дьаһалтатын баһылыгы солбуйааччы А. БОЧКАРЕВ.

М. К. АММОСОВ ААТЫНАН БИРИЭМИЙЭБЭ —
Е. М. ЛАРИОНОВ ДОСТОЙНАЙ

Нам улууһун олохтоохторугар АҤАҤАС СУРУК

Биһиги, Салбаг нэһилиэгин кырдыабаастара, улууспут кырдыабаастарыгар, ыччаттарыгар уонна бары олохтоохторугар кыахпыт иһинэн киэҥник ырытан, диринник толкуйдаан баран, «Эн-сиэли» хаһыат нөҥүө манньк боппуруска бэйэлэрин санааларын биллэрэйтэрэ дьээн, эркин курдук эрэнэн туран, бу АҤаҤас Суругу ыстабыт.
Биһиги, Салбаг кырдыабаастара, Ларионов Егор Михайловичи биир дойдулаахпыт буолан, киһи уонна үлэһит быһытынан, киһи майгытын-сигилитин, олохун бүтүннүүтүн төрүүбүтүн күн бүгүнүгэр дьэри үчүгэйдик билэбит. Онон Саха Республикатын Президентэ М. Е. Николаев Ыйаабынан олохтооммут М. К. Аммосов аатынан Саха Республикатын Государственной бириэмийэтигэр бары өттүнэн Е. М. Ларионов достойнай дьээн түмүккэ кэлибит. Тоҕо?
Туох ханнык иннинэ биһиги үөһэ ахтыллыбыт бириэмийэбэ түһэриллэр. Балаһыаньына олохтоохтук биллэбит. Балаһыаньына сүрүн ирдэбиллэрин уонна көрдөбүлүнэн М. К. Аммосов аатынан бириэмийэ лауреатынан Саха Республикатын государственной бөбөргөтүүгэ уонна салгы сайыннарыга улахан үтүөлөөх киһи буолуохтаах. Онук киһинэн биһиги улууспуттан төрүттээх, М. К. Аммосов, И. Е. Винокуров кэнни-лэрттэн төрөөбүт республикатын государственной бөбөргөтүүгэр уонна салгы сайдарыгар бэйэтин кырата суох кылаатын киллэрбит, киллэрэ сылдьар уонна инники да өттүгэр киллэрэр кыахтаах Е. М. Ларионов буолар дьээн биэр бигэ санаабы кэлибит. М. К. Аммосов Саха тын сиригэр автономияны бэрдирингэ төһөлөөх сыратын биэрбитэй? Киһи ити ситиспит государ-

ственноһын бөбөргөтүүгэ уонна билигин уустук көмнэ салгы сайыннарыга Е. М. Ларионов тугу онордо?
1. Биллэрин курдук, 1990 сылга республика суверенитеты ылытыгар киһи эмэ быһаччы үлэлэспитэ, киһи мыыммат үгүс сыратынан ситиһилибитин бары билэбит.
2. Ситиһилибит суверенитеты чингэтэр, бөбөргөтөр сыаллаах Россияны кытта Федеративнай дуогабары ырытан онорон түһэрсингэ быһаччы кыттан, үгүс сыратын биэрбитин, өйүн-санаатын уурбутун эмэ бары билэбит.
3. Саха Республикатын Конституциятын ырытан онорууга уонна ылыныга Егор Михайлович эмэ быһаччы кыттан үлэлэспитэ уонна Россияга биэр бастакынан ылынары ситиспит дьоннортон биридэстэрэ буоларын үчүгэйдик өйдүүбүт.
4. Россия Конституциятын ырытан онорор сүбэ муньахха Саха сирин аатытан актыбынай кыттыны ылбытын умнубаппыт.
5. Саха Республикатын государственной бөбөргөтүүгэ, сайыннарыга Е. М. Ларионов Государственной Муньах (Ил Түмэн) Республика Палататын Председателин быһытынан үгүс өртүтээх үлэни ыппытын уонна ыта сылдьарын бука бары билэбит.
6. Федерация Сэбиэтин чилиэнин быһытынан дойдуну уонна республика социальнай-экономической сайдыыларын кэскиллээх боппурусстарыгар туох кыалларын оноро, ситиһэ сатыы сылдьарын эмэ билэбит.
Государственной бириэмийэ балаһыаньытыгар сөп түбэһиннэрэн, биһиги Егор Михайлович төрөөбүт улууспуттан уонна нэһилиэгэр республика парламенын народнай депутатын быһытынан үгүс үтүөлэрин суруйбаты-

быт. Ол туһунан ким тугу санаһырынан аҤаҤастык суруйуохтара дьээн бигэтик эрэнэбит. Оттон Е. М. Ларионов улуу убайын М. К. Аммосов аатын үйэтитигэ, аммосовскай аагылары аан бастаан тэрийингэ, М. К. Аммосов аатынан болуоссаты тупсаран онорууга, музей дьээтин тутуу боппурусстарыгар үтүмэн үлэтин ахтыбат буоларбыт сатам-мат.
Онон биһиги М. К. Аммосов аатынан Государственной бириэмийэ лауреатынан Е. М. Ларионов буолара бидан уонна ордук табыгастаах дьээн түмүккэ кэлибит.
Биэр улууска олохор күндү доҕотторбут!
Биэр дойдулаах кэрэмэс киһибит И. Е. Винокуров кэнниттэн биһиги улууспуттан республика таһымыгар тийэ үүмүт бөдөн государственной, политической салайааччыбытыгар Егор Михайлович Ларионовка улахан убайа М. К. Аммосов аатынан Саха Республикатын Государственной бириэмийэ бастакынан ананарын туһугар биэр киһи курдук куоласпытын холбуобун уонна «Эн-сиэли» хаһыат нөҥүө санаабытын этиэбин!
Нам улууһун бары төрүтэлэрэ уонна салайааччылары! Бу суолталаах боппурусуну бэйэбит коллективкытыгар улаханиттан, ачыгы-йыттан тутулуга суох мустан муньахтаан, бөлөбүнэн даҕаны түмсэн дьүүллэһэн өйүүргүтүгэр көрдөһөбүт уонна ыгырабыт!

Салбаг нэһилиэгин кырдыабаастарын аатыттан А. ОХЛОПКОВ, В. ЭВЕРС-ТОВ, Н. АРГУНОВ, Ф. УШНИЦКАЯ, С. ЯДРИ-ХИНСКАЯ, М. ЖИРКОВ, Н. ПРОТОПОПОВ, Е. ЭВЕРСТОВА, А. АРГУ-НОВА, Е. СЫСОЛЯТИН, Т. ОХЛОПКОВА.

Кырдыабаастар—Дьокуускайга

Саастарын тухары күүс-тээх үлэттэн илиилэрин араарбатах, билигин бочуоттаах сыннааланга олохтор Партизан нэһилиэгин кырдыабаастара Сааһырт дьон күннэригэр Дьокуускай куоракка киһирэн, «Самородок» бассейны, «Эллэй Боотур» муус дыбарыаһы, «Туймаада» стадиону, СГУ 9 этэстээх естественнэй факультетын саҥа корпусун, «Сайсары» бааһынай рыногун, Арбаты көрөн, сыннаан табыстылар.
Нэһилиэк 25 кырдыабааһа 1 Хомустаахтан «Мичээр» ансамбль автобуһун ылан республика столицатыгар киһирэн күүлэйдэтилэр, сэргэхсийдилэр. Киһилэр кыдааннаах кыһыммат кэлэри айа турдаһына, «Самородок» бассейнга сөтүөлүүр дьону ордугуруу көрдүлэр. «Эллэй Боотур» муус дыбарыаска сыты ханкыларын кэтэн, сырдырбаччы тэбэр оҕолору, сиздэрэй оҕоһуулаах «Туймаада» стадиону, СГУ киһиэ таас дьээтин кытта билсистиэр, сөхтүлэр-бөккү дьөрбөлөрө дохсуу бааһынай рыногар: «Нуучча харабын уута эрэ суох эбит», — дэстилэр. Кырдыабаастар хойутаан кэлэр кыра пенсияларыттан төһөнү ордорунан тугу атылаһахтаарай. Саллар саастарын тухары ырахан үлэбэ эрил-либит, үтүө саастарыгар

үлэттэн атыны билбэтэх дьон атыны-тутууну музейы көрөр курдук көрдөхтөрө. Бөккүлээтэбинэ сизнэригэр минньигэс аһы, кэмпизт сыһын ыллахтара.
Алтынны ый 2 күнүгэр, олохтоох дьаһалта, ветераннар, дьахтар сэбиэттэрин көбүлээһиннэринэн, «Күөх уотчаан» ытылына. Бырааһынньыкка кэлбит кырдыабаастары олохтоох дьаһалта баһылыга С. Д. Евсева эбэрдэлээтэ. Улуустаабы «Знание» общество председателэ В. М. Бочкарев бэсиздэ онордо. Ити дьоро киһиэ быйыл 50 саастарын туолар 14 Партизан олохтоохторугар сибэки дьөрбөлөрүн кырдыабаастар сэбиэттэрин председателэ М. П. Турантаева туттарда. Киһилэри дьонун саастарынан эбэрдэлээтэ. Нэһилиэк ытык кырдыабаастарын, кэргэнин Николай Семенович уонна Анастасия Иосифовна Ивановтар аал уот оттон, алаһа дьэи төрүмүттэрэ 50 сыллаах юбилей бэлиэтэнэ. Киһилэргэ тыыннаах сибэки дьөрбөлөрө дохсуу тыһынытынан добууоллатан туттарылына.
Сэри, тыл ветераныгар Я. П. Новгородовка улуус социальнай харалтата биюталеты, ветераннар сэбиэттэригэр кыамматтарга түгэ-тэллэригэр саахары уонна бурдугу анаата.
Нэһилиэк ветераннарын

олохтоох орто оскуола саха тылын уонна литературатын учуутала Дьулуустаан Брызгалов, 9 кылаас үөрэнээччитэ Максим Иванов, «Дьүрүл» хомус ансамблын салайааччыта, соторутаабыта Норвегияга ытыллыбыт хомус фестивалын кыттылааһа Д. И. Кривошапкин ырыанан, тойугунан эбэрдэлээтилэр. Дмитрий Иванович Норвегияга сырыларын кэпсээтэ.
Ветераннар бэйэлэрэ астаабыт астарын бырааһынньыктарын остуолугар тарттылар. Улэ ветерана В. И. Соловьева дьэдьэн барыаннаатын, тууһаммыт тэлэйи, оҕурсуну, бэрсэкини аҕалан үлээннээхтэрин үөртө. Кырдыабаастар астаах остуолга олохор үөрэ-көтө кэпсэтилэр, үүттээх, ити чэйи истилэр.
Кыамматтар уонна төгүрүк тулааһахтар республикатаабы фондалара кырдыабаастарга уонна инбэлииттэргэ анаан таҕаһы-сабы чэпчэки сыанаага таһааран нэс атылаата. Олохтоох дьаһалта, ветераннар уонна дьахталлар сэбиэттэрин (предс. М. И. Сыромятникова) көбүлээһиннэринэн аты-эргин ытылына. Бырааһынньык кыттылаахтара ылааттылар-туойдулар, баянныан үгкүүлээтилэр. Киһилэр кэпсэтин-ипсэтин сэргэхсийдилэр.
В. ВАСИЛЬЕВ.

Министерство связи Российской Федерации

АВОНЕМЕНТ на газету **54889**

(индекс издания)

„ЭНСИЭЛИ“

на 19 _____ год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

КУДА _____ (почтовый индекс) _____ (адрес)

КОМУ _____ (фамилия, инициалы)

Доставочная карточка

ПВ _____ место _____ ли-тер _____ на газету **54889**

(индекс издания)

„ЭНСИЭЛИ“

Стоимость: подписки _____ руб. _____ коп. Количество комплектов: _____

пере-адресовки _____ руб. _____ коп. Количество комплектов: _____

на 19 _____ год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

КУДА _____ (почтовый индекс) _____ (адрес)

КОМУ _____ (фамилия, инициалы)

„ТРАКТОР“ ОПЕРАЦИЯ ТУГУ КӨРДӨРДӨ?

Госавтоинспекция уонна Главгостехнадзор сулууспалара балаан ыйыгар «Трактор» сэрэтэр операцияны ыттылар. Холбохуктаах рейдлэр арбаа эгэр нэһиликтэригэр онголуунулар. Рейдлэргэ барыта 87 трактор уонна прицеп бэрэбиэркэлэннэ. Онтон 21 тракторист суолунан айаннааһын быраабылаларын, трактордари туһаны, оһолтон сэрэхтээх буолуу ирдэбиллэрин кээн уонна трактордари уонна прицептэри, бэйэтэ хаамаар массыналары учуока туруорбакка, докумуона суох илдьэ сылдьалларын иһин РФ административнай быраабы кэһинлэр кодексин (Кодекс РФ об административных правонарушениях) ыстатыйаларынан ыстарааптарга тардылыннылар.

Ол курдук, элбэхтэн аҕыах холобур:

1. Суолунан айаннааһына кутталлаах быһыны үөскэти — тракторист Маслов В. И. К-700 № 2790 РС прицепигэр аһара улахан кээмэйдээх таһаары тизиниэ РФ КоАП 115 ыстатыйатын 2-с чааһынан ыстараапка түбэстэ.

2. Тракторист Охлопков Е. А. М. Аммосов аатынан кооператив тракториһа итирик туруктаах МТЗ-82Л № 3165 РС тракторынан Хатырык — Маймаба икки ардыгар аргылыгы сылдьан түбэстэ. РФ КоАП 117 ыстатыйатын 1 чааһынан.

3. Оһолтон сэрэхтээх буолуу ирдэбиллэрин кээн, Атласов И. С. МУП ЖКХ тракториһа МТЗ-82Л № 4652 трактор прицепиниэ дьону тизин, РФ КоАП 115 ыстатыйатын 4-с чааһынан ыстарааптанна.

4. Учуока турбатах тракторынан сылдьан, РФ КоАП 114 ыстатыйатын 2-с чааһынан ыстарааптанналар: Хамафаттан «Экос» бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта Харитонов В. И., Хатыр Ары нэһилиэгиттэн трактористар Дьяконов И. Д. МТЗ-82Л уонна Петров А. И. МТЗ-82Л тракторынан сылдьаннар.

5. Сыллаабы государственнай техникскэй көрүүнү барбатах трактордарынан сылдьан, КоАП 114 ыстатыйатынан ыстарааптанналар: Бочкарев К. С. — Үөдэйтэн, Необутов М. М. — Бөтүгтэн, Эверстов В. П. — Кыһыл Дэрэбинэттэн, Сысолятин Ю. Г. — Модуттан, Парников С. В. — 1 Хомустаахтан.

6. Тракторист-машинист дастабырыанньата суох тракторы ытан, РФ КоАП 119 ыстатыйатын 1 чааһынан ыстарааптанналар: Жирков С. Д. — Хамафатта орто оскуолатын учуутала Т-25 № 8485 ЯГ тракторы ыта, Кривогорницын Д. Ю. Т-40 № 2534 ЯР «Холтолоох» бааһынай хаһаайыстыбата Хамафаттан.

7. Үлэбэ, суолга техникскэй өттүнэн эппиэттээбэт тракторынан, техниканан сылдьы РФ КоАП 114 ыстатыйатын 4 чааһа. Тракторист Аммосов К. И. — Хамафатта «Дьөгөгөй» бааһынай хаһаайыстыбата, рулевой управлениета кулабан МТЗ-82 № 3174 РС тракторы суолтан төкүнүттэ «Дьөгөгөй» бааһынай хаһаайыстыбатын баһылыга Назаров А. П. мөлөх туруктаах техниканы үлэбэ таһаарытын иһин РФ КоАП 123 ыстатыйатын 4-с чааһынан ыстарааптанна.

8. Үгүс трактористар трактордарын, прицептэрин докумуоннарын, дастабырыанньаларын, дебиэринестэрин дьэһэлэригэр хаалларан баран, трактордарынан үлэбэ эбэтэр айагыга сылдьаллар. Ол гынан баран, ити докумуона суох транспортнай средствоны илдьэ сылдьы дьон РФ КоАП 114 ыстатыйатын 2-с чааһынан көрүллэр административнай быраабы кэһин буоларын өйдүү иликтэр.

Н. ХАРИТОНОВ, Намнаабы ГАИ начальнига, милиция майора, С. СТРУЧКОВ, Нам улуунун Главгостехнадзор инспекциятын начальнига.

Быйыл Нам улуунугар үөрэхтээһин 125 сыла бэлиэтэһэри турар. Ити үөрүүлээх кэмнэн туһанан мин тапталлаах учууталым, өр сылларга биригэ үлэбэбит коллегам, наставнигым Григорий Алексеевич Лазарев туһунан ахтан ааһахпын бардым.

1953 сыл балаан ыйын 1 күнүгэр мин Үөдэй начальнай оскуолатыгар үгүс кылааска үөрэнэ киирбитим. Уруок сабаламмытыгар, оскуола сөбүдүсүбүсү Александр Спиридоновна Овчинникова кылааска биэр сааһырыт кинини илдьэ киирдэ уонна: «Бу эһиги сана учууталгыт — Григорий Алексеевич. Кини мингин эмиз үөрөппитэ. Үчүгэйдик үөрэниг, тылын истинг», — дьэбигэ.

Билиги бастаан сүрдээбин толлубут курдук саныбын. Онтон үөрэнэн истэхпит ааһы кини сымнааһын, олус үчүгэйдик үөрэтэрин билэн, бары тутта сөбүлэбиппит.

Математика уруогар бэйэбит задача, холобур толкуйдаан суоттуурбут, саха уонна нуучча тылыгар хоһоонору, кэпсээннэри чуолкайдик ааҕарбыт, чистописаниеба улахан болгомтону ураара, ол иһин оччолорго үө-

КЭРЭ КИҤИ ТУҤУНАН КЭПСИИБИТ

Олус убаастанара

рэммит дьон олус грамотнайдык уонна кыраһыабайдык, каллиграфическайдык суруйарга үөрэмиппит. Кылаас таһынан ааҕарга бэйэтин библиотекатыттан кинигэ уларса. Нуучча народнай остурууларын, кэпсээннэрин үчүгэй баһаыи ойуулаах кинигэлэри аахтарара. Библиотекаба сылдьан кинигэни уларсарга, таларга үөрөппитэ. Ол барыта билиги улаатан, үчүгэйдик үөрэнэрбитигэр, онтон үлэһит буоларбытыгар хайаан да олугу уурбут буолуохтаах.

Григорий Алексеевич кэлээт да билигини кытта тэбис-тэһигэ сылдьара. Мыраанга отоннуу, экскурсиялы, «Сатыы арыгыга» өрүһү көрө бара сылдьарбыт. Ол сылдьан хаартыскаба түһэрэрэ, айылҕа үчүгэй көстүүлэрин болҕойон көрөбүтүн үөрэтэрэ. Мыраанга үүнэр рябина мас, сап-саһархай хатын, тэтин үүнэн тураллары көрдөрө-көрдөрө сөбөн-махтайан үөрэ көрөрө. Оноо саамай бастаан угуохтаах отон (толокнянка), дөлүһөн о.д.а. отоннор, оттор эмтээх буолалларын туһунан истэн олус сөхпүтүтүн, иһтэриһиргээбиппитин өйдүүбүн.

Бааһынаба комбайн бурдук быһарын, ходуһаба кэбиһиллээх оттор лөгөлөөн тураллары көрөбүт уонна ити үлэлэр суолталарын туһунан наһаарын куолаһынан кэпсирэ. Саха оһолоро буоллаахпыт дии, оһон ити үлэлэр суолталарын туһунан ол сааһабы өйбүт сыйыһанан син билэрбит буолуо да, Григорий Алексеевич баһаардаһына, кэпсээтэһинэ туох барыта кыркэйэрэ, суолталанара. Оттон өрүскэ балыктаан баран, балык үтэн сирибитин олох бу бэһэһэнгити курдук саныбын.

Кылаас чаастарыгар араас элбэх иһтэриһиннэй кэпсирэ: Ленин, Крупская о.д.а. улуу дьоннор олохторун, дорбодоһууларын, сыллааҕа сылдьыбыттарын, эрийн көрөөлөрүн. Биридэ дьэһитигэр радио иһитиннэрэ ыгырда. Ийэтэ бичиннээ сэттэ, кисиэл иһэртэ, оһон дьэ радиопренимнигиан Лидия Русланова ылыһырын иһиттибит уонна ырыаһыт олоһун туһунан кэпсээбитин истэн олус дьон долгуйбуллуһун билигинэ дьэри умнубаппын.

Үөдэйгэ 4-һү бүтэрэн, Дьокуускайга 2 №-дээх оскуолаба үөрэнэ киирбитим. Оно 5-кэ Соловьев Николай Дмитриевич дьэи саха оһоньоро нуучча тылыгар үөрөппитэ. Кини Григорий Алексеевичи билэр эбит этэ. Бийталаһара уонна эбэрдэ ытыара.

1964 сылга Намнаабы педучилищеба педкылаас аһыллыбытын бүтэрэн, математика, физика учуутала буолан, 1 Хомустаахха үлэһини кэллим. Оно Григорий Алексеевич баар эбит. Көрсөн, олус үөрдүбүт. Дьэ ити кэмтэн ыла, кини мин үлэбэр тиһигин быспака субэһит,

наставник буолбута. Атын да оскуолаларга үлэһини сылдьан, онооһор олүөхүмэ Кыыллаабаар икки сыл үлэһини сылдьан, сибээспитин быспатахпыт, үлэбэ эрэ буолбакка, олоһум ырахан да кэмнэригэр кини субэһитаматын ылыһарым.

1975 сыллаахха эмиз 1 Хомустаахха төттөрү эргиллэн кэлбитим. Оно Григорий Алексеевич пенсияба тахсыбыт этэ эрээри, воспитателлинэн үлэһини сылдьара. Кини мин салайар кылааспар воспитателлиирэ. Ол миэхэ олус көмөлөөх буолара. Кылааска 37 оһо үөрэнэрэ, оһолтон 25-һэ уолаттар этэ. Ол оһолорго 6-ка үөрэнэ сырыттаһарына, Григорий Алексеевичи фотография куруһуогун тэрийбитэ. Уолаттар түргэниик хаартыскаба түһэрэр буолбуттара уонна дьэ оһоннарыгар кылааска буолар мероприятиелари, сбордари, субуотуньуктары, экскурсиялары, хаар түһэритин, хортуппуй хоһуурун, сайын ЛТО үлэтин түһэрэннэр үөрүү-көтүү бөһө буолар этилэр.

Григорий Алексеевич олус үчүгэй фотограф этэ. Нэһиликкэ буолар араас мероприятиелари хаартыскаба түһэрэн, телевидениеба ытыара. Онон сотору-сотору Дьокуускай телевидениета биэриитигэр 1 Хомустаахха туох сонун буолбута көстөрө, ону: «Бу 1 Хомустаахха телевидение сотрудинга одорор дуу», — дьэи дьоннор соһуйаллара. Ким да кинибэ түһэрэ илигинэ, Григорий Алексеевич кинибэ устар буолбута. Кини устубут киниэтин ол сааһа Иркутскайга ытан таһаартарара уонна оскуолаба ону учууталлар, оһолор көрөбүт. Ол курдук, 1 Хомустаахха буолбут улахан соһуйулар: холлобур, оскуодалар тутулуулары, сана балыһа тутулуугу учууталлар субуотуньуктара, Кыһыы бырааһынньыгын араас сыллардаабы парадтара, ыаллар юбилейдара, сыбаайбалар о.д.а. соһуйулар кинопенкаба уһулулбуттара.

Григорий Алексеевич өссө сорсуннаах булчут этэ. Булт сезона саһаланна да, кини олох илэһэнэ суох буолар. Оттон бултаан кэллэхтэринэ, оноо буолбут көрдүбүс түгэһнэри кэпсээтэһинэ, онооһор билиги дьахталлар, сэргээн истэрбит. Учуутал күнүн бырааһынньыгар булт хаартыскалара стэндэбэ сыйаһыллаллар, ону былдыһа-былдыһа көрөбүт. Хас биридэн хаартыска кылгас комментарийдаах, ону ааһааба «быраа суох» күлэрбит.

Мин 1981 сыл сайынгар сельсовет секретарынан үлэһини көспүтүм. Оно да Григорий Алексеевич куруук үлэһэн сээрэгэһэн барара, субэ-ама биэрэрэ. Ситиһилэнэһипитинэ үөрэрэ, кириитикэлэһинэһипитинэ хомойоро. 1984 сылтан Григорий Алексеевич «өлөр» атаһа Данилов Василий Трифонович председателлээбитэ. Кинибэ эмиз

нэһилик проблемаларын туруорсара. Уопсайынан, наар үчүгэйи эрэ оноро, онорторо, субэһини сылдьара.

Григорий Алексеевич Маай бырааһынньыгын олус сөбүлүүрэ — бу кини дьэи көргэһини бырааһынньыга этэ. Ити күн аймахтарын, саамай истинг табаарыстарын кытта айылҕаба бырааһынньыктыра. Мин ити бырааһынньыкка 2-тэ сылдьан турабын, онон олус истингик саныбын. Саамай кини үөрэрэ баар — ити бырааһынньыкка ким да итирбэт, онооһор холуочуйбат да этэ. Ол курдук, оһонноон, күлэн, кинибэ уһуулан, хаартыскаба түпөн, аһаан-сиэн тарбаһарбыт.

Сайын ааһы эдэр эрдэһинэ соһуруу курорттарга баран сыһынара. Онтон кэһини аһалара. Кэһини сайынны Дьокуускайга «Дом отдыха учителей» сыһынаар буолбута. Оно сыһын ааһы биригэ сыһынаар атаһардааба, доһоттордоһо. Оно 2-лин сезонга сьтан, сыһынаан, доһотторун кытта кэпсээтэн-һисээн наһаарынаһаланан тахсара. Билигини агитациялыр этэ, ону быһа гиммакка, 1986 сыллаахха дьуөгэһиннэй Үөдэй сельсоветыни бухгалтерынаан Екатерина Петровнаһын киирэн сыһынааммыпыт. Билэр дьонноругар «бу мин кыргыттарым» дьэи билсиннэрэрэ.

Кэһин улаханник ыалдыр буолбута. Сотору-сотору балыһаба сьтара. Көрсө, кыра кэһини ас илтэххэ олус үөрэрэ уонна долгуйан, бөтө бэрдэрэрэ. Онтон дьэ уоскуйан кэпсээтэ. Үары ылар ылан испитэ. 1987 сыл атырдаах ыйын ортоһун саһана миэхэ, сельсоветка кэлбитэ. Обследованиеба сыһытын, операцияба ыппыттары эпиптэ. Өлүү түбэлтэлээх дьэбиккэ дьэри, кини кэлэригэр мин соторутаабыта өлбүт кини докумуонун тоторо оһолорум. Ону ылан көрбүтэ уонна өр баһаыи саһата суох оһолон баран, «Өлбүт кини докумуона син да түбүктээх, элбэх эбит дии», — дьэи ботугураан баран, таһсан барыта. Ол бүтэһиктээх көрсүүбүт этэ. Балаан ыйын 21 күнүгэр операцияланан баран, өрүттүбэксэ өлбүтэ. Үс хоһон баран, оскуола спортзалыгар Григорий Алексеевич көмүс уңуобун аһалан, нэһилик дьоно, ыччаттара бары быраһыталаһан, тиһэх суолугар атаарыппыт.

Дьонго-сэргэбэ олус убаастанар, сьтыары-сымнабас майгыһнаах, элбэх кини истинг-һиһирэх тыһынан ахтар кинитэ Григорий Алексеевич Лазарев мин өйбөр-саһаабар итинник ийгэ сылдьар. Мин бу ахтыһы Григорий Алексеевич биригэ төрөөбүт балта Матрена Алексеевна, күтүөтэ, кырдыбас учуутал Егор Дмитриевич Муруновтарга аһыбын.

Е. И. НЕУСТРОЕВА, 1 Хомустаах.

ПРОВЕРЬТЕ ПРАВИЛЬНОСТЬ ОФОРМЛЕНИЯ АБОНЕМЕНТА!

На абонемента должен быть проставлен оттиск кассовой машины.

При оформлении подписки (переадресовки) без кассовой машины на абонемента проставляется оттиск календарного штемпеля отделения связи. В этом случае абонемента выдается подписчику с квитанцией об оплате стоимости подписки (переадресовки).

Для оформления подписки на газету или журнал, а также для переадресования издания бланк абонемента с доставочной карточкой заполняется подписчиком чернилами, разборчиво, без сокращений, в соответствии с условиями, изложенными в каталогах Союзпечати.

Заполнение месячных клеток при переадресовании издания, а также клетки «ПВ—МЕСТО» производится работниками предприятий связи и Союзпечати.

БИЛИЭН-КӨРҮӨН БАБАЛААХТАРГА

АЛТЫННЫ—КУБУЛБАТТААХ ЫЙ

Алтынныга суолга добурдан. Сорох сир сэбирдэһинэн, атына хаарынан саһууһу (күчүгэр) бастаах тымныы түһүө, өскөтүн суох буоллаһына, сэтинни 2 күнүгэр дьэри тымныы суох буолуоһу ба;

3 — өскөтүн хотуттан тыаһыраһына — тымныы чуһас, соһурууттан — ичигэскэ, арбааттан — сидьиккэ, өһуөһигэ, илинтэн — тыалга;

8 — өскөтүн бу күн бастаах хаар түстэһинэ, кыһын

сэтинни 21 күнүгэр саһаланар;

14 — бу күн хайдаһы да, кыһына эмиз оннук; соһурууттан тыаһыраһына — ичигэс кыһын, арбааттан — хаардаах, илинтэн — хаһараан тымныылаах, уларыйа сылдьан тыаһыраар буоллаһына, күн-дьыл туруга бастааһына суох.

СИА.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТЫТТАН

КИЭН ТУТТАР КИҢИБИТ

«Орто дойдуга төрөөн мээңэ олоботум, туһалаабы оңордум» диең саамай сөпкө киэн туттар педагогическай үлэ уонна сэрин ветерана, оскуола музейин төрүттээччи энтузиаст-учуутал Семен Никонович Стручков. Семен Никонович Партизан 8 кылаастаах оскуолатыгар Албан аат музейин туох санааттан төрүттээбитэй?

Кини аан бастаан үлэли кэлэн баран бу нэһиликк баай историялаабын сөбө истибитэ. Аңгардас бу дэриэбинэбэ 15 кыһыл баргыһаан испиниһккэ баара. Онтон ыла кинилэр ааттарын үйэтитэргэ, бойбуой суолларын эдэр көлүнөбө сырдатар ыра санаалаах «Музей Партизанской славы» диең 1963 сыллаахха оҕолор көмөлөрүнэн төрүөттэ.

Кэлин музей дьэтигэр сыһыары саха балабанын пенсионер оҕоньоттор көмөлөрүнэн туттута. Балабан саха кинитин, ыалын олохторун, үлэлэрин-хамнастарын, материальнай, духовнай культураларын кинигик көрдөрөр. Музей силигин ситэн 1978 сылтан государственнай паспордаах. Музейга араас темаба уруктар, урукку кэм хардытынан октябренокка, пионерга ылыы, комсомол билиэтин туттары курдук үөрүүлээх түгэннэр, учууталлар улуустаабы, республикатаабы семинардара, опыт атастанылара, аһаҕас уруктар, олонхо, оһуохай киэһэлэрэ буолаллар.

Кэнники кэмгэ араас омок бэрэстэбинэллэрэ экскурсияба, дыалабаый көрсүһүлэргэ сылдыталаабыттара. Иккис варганнай конгресс кытылаахтара, Кыргызтан хомусчуттара, Мозамбиктан негр Мертедин Иммануэл, Япония профессора, Японияба хомус туһунан сурунаал редактора Мо Тадагава, саха хомуһун интерниһиргээн ыраах Швейцарияттан учуонайдар, Францияттан преподаватель Даниель Ге, Ил

Түмэн Председателэ Е. Ларионов, Правительство Председателэ В. Федоров уод.а. музей сөргөтөн, көрөн-истэн, истинник сөһөргөһөн барбыттара.

Бу маньык музей төрүттээбит, ветеран учуутал Семен Никонович быйыл күһүн 85 сааһын томточу туолла. Төһө да сэринтэн иккис группалаах инбэлиит, инники олобор ыар дьылбаланаан төнүннэр (кини билигин да түөһүн иһигэр икки оскуолакалаах) да, онтон санаатын түһэрбэккэ, бастаан пединституту, кэлин кээхтэн СГУ историческай салаатын бүтэрэн, үйэтин тухары история учууталынан үлэлээтэ.

Учуутал үлэтин сэрингэ барыан инниттэн саҕалаабыта. Мэңэ-Хаңалас Дьабылтан Дьокуускайга киирэн педагогическай рабфагы 1938 сыллаахха бүтэрэн, начальнай кылаас учууталынан сэрингэ барыар дьэри иккис Тыыллыма начальнай оскуолатын сибидиссейинэн үлэлээбитэ. Ол үлэли олорон 1942 сыллаахха бэбиэскэ тутан, Аҕа дойдутун көмүскүү барбыта. Калинин, Духовщина, Смоленская куоратта-

ры босхолоспота. 1943 сыллаахха ыараханьык бааһыран, 1945 сылга дьэри госпитальга эмтэнэн, сэрин инбэлинтэ дойдутугар атаарыллыбыта.

«Хорсунун иһин», «Германияны кыайы иһин» мэтээллэрдээх төннүбүтэ.

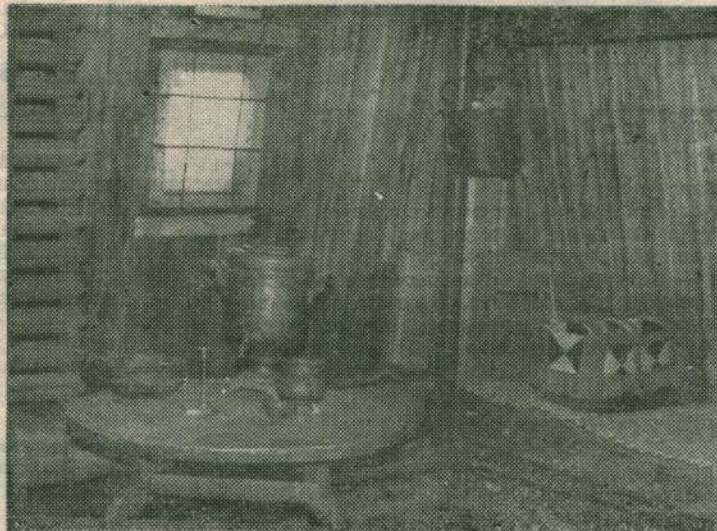
Сэри кырыыстаах кэмнэрэ ааһан, эйэлээх олох саҕаламмыта. Семен Никонович Булун оройуонугар Хара Уулаах 7 кылаастаах оскуолатыгар завуһунан, директорунан, Хагырык 7 кылаастаах оскуолатыгар завуһунан, Партизан 8 кылаастаах оскуолатыгар завуһунан, директорунан үлэлээбитэ. Комсомол сылларыгар комсомол секретарынан уонча сыл талыллан үлэлээбитэ. Семен Никонович олобун доҕоро Матрена Павловна Кулаковскаяны 42 сыл ыһыр-бааччы дьоллоохтук олоруттара. Матрена Павловна эмнэ учуутал этэ. Начальнай оскуола кыра саастаах оҕолорун үөрөппитэ, иитиспитэ. Пенсияба да тахсан баран мөлтөх сайдылаах уонна тылларыгар дьиппиктээх оҕолору кытта дьарыктаммыта. Тустаах

үлэтигэр бэринилээх, оҕолору чаччы таптыыр үтүөкэннээх киһи этэ.

Кинилэр олохторун салгыыр икки үрдүк үөрэхтээх уолаттардаахтар, түөрт сиэннээхтэр. Улахан уоллара Егор Семенович аҕатын туһабын хатаран, историк учуутал уонна аҕатын музейин салбааччы. Билигин Дьокуускайга М. К. Аммосов музейгар научнай сотруднигынан үлэлиир. Кыра уола — Павел Семенович идэтинэн агроном.

Семен Никонович куруук туһалаабынан дьарыктанар эбит. Партизанга кэлиэн иһинэ Дьабылга эмнэ музей төрүөттэ. Манна кэлэн Партизан дьонун-сэргэтин мунхаба үөрэттэ, такайда. Маньык мэдьитин нуруокка туһалаах дьарыктаах ветеран учууталбыт, учууталлар учууталлара Семен Никонович, эйигин Үөрэхтээһин сылынан, 85 сааскынан эн үлэлээбит оскуола учууталлара, үөрэнээччилэрэ, үөрөппит оҕолорун ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлибит! Эссө да уһун үйэлэн, чэгиэнник сырыт, оҕолорун, сиэннэрин дьоллоох буоллуннар!

М. ЖИРКОВА,
Партизан орто оскуолатын французскай тылга учуутала.

Сырдык кэриэһин умнубаппыт

Феокистов Федор Петрович быйыл 100 сааһын туола, кини сырдык уобараһын ыччаттара, аймахтара ахталлар. Үөдэй нэһилигэр дьадаҥы кэргэнигэ төрөөбүтэ. Нам улуһун кинигэр Куонда Кириэс церковнай-приходскай оскуолатын икки кылааһын нууччалыы үөрэнэн бүтэрбитэ. Куоракка киирэн салгыы үөрэнэр кыара суох буолан, оччолорго Үөдэйгэ нэһилиэнньэни аһынан-таһынан хааччынар табаарыстыбаба түөрт сыл устата наймыламыт үлэтинэн сылдыбыта.

Оройуонга Госбаан системата аһылыбытыгар үлэбэ кирибитэ. Аналлаах үөрэбэ суох да буоллар билиитин-көрүүтүн тус бэйэтэ дьа-

рыктанан, аһыах ыйдаах курстарга, семинардарга сылдьан, финансист идэтин баһылаабыта. Госбаан кылаабынай бухгалтерынан 22 сыл эңкилэ суох үлэлээбитэ. Оччолорго Нам Госбаан республика үбүн министрствотыгар үчүгэй учуокка сылдыра. Ити туһунан элбэх Бочуотунай грамоталары, харчынан бириэмийэлэри ылаттыра, ону тэнэ, «Госбаан туйгуна» аат иһэриллэбитэ.

Кини дьонго-сэргэбэ апаратыттаабыт, сүбэлиит бэрдэ этэ, ирдэбиллээбэ. Оччолорго оройуон колхозтарын председателлэрэ, бухгалтердара кыра үөрэхтээхтэрэ, финансовай докумуоннар толорулуулларыгар сыһынала-

рын сүбэлээн-амалаан, ыйан-кэрдэн көннөртөрөрө. Үлэ чааһын кытаанахтык тутуһаллара, киһэтин хойукка дылы үлэлиллэрэ. Баланса, түмүк тахсарыгар аппарат үлэһиттэрэ улахан эппиэтинэстээхтэрэ.

Федор Петрович элбэх сылларга Госбаан систематыгар бэринилээхтик үлэлээбитин учуоттаан, партия уонна правительство үрдүк наарааданан — Ленин орденнэн оройуонга бастакынан 1953 сыллаахха бэриэтээбиттэрэ. Кыра үөрэхтээх киһи үлэтэ үрдүктүк сыаналаммыта. Үп-баан систематыгар пенсияга тахсыар дьэри үлэлээбитэ.

Тус бэйэтин олобор бастакы кэргэнинтэн Пелагея

Николаевнаттан төрөппүт оҕолору суоба. Ол иһин чугас кыаммат аймахтарыттан биэс оҕону кыра саастарыттан ылан, оҕо оҕостон үөрэттэрэн, ыал оҕортообута. 1945 сыл, сэрин бүтөн иннинэ, кэргэнэ өлөн, олобор табыллыа суох буолан, 1947 сыллаахха икки оҕолоох Мария Георгиевна Ядрихинскаяны кэргэн ылан олорутта.

Дьэбэ-уокка, кэргэттэригэр, оҕолоругар мэдьитин сүбэ-ама биэрэрэ, көмөлөһө сатыра. Чугас аҕа баһылыкпытын, күтүөппүтүн илпит, төрөппүт аҕабыт курдук, сырдык кэриэһин ыччаттара умнубаттар.

В. Е. ЭВЕРСТОВ,
Нам с.

Үрдүк таһымнаахтык ааспыта

Быйыл кыһын Намнаабы оҕо библиотекатыгар гимназистар научнай обществоларын II-с конференцията буолан ааспыта. Конференция икки чаастаах этэ. Бастакыта теоретическай чаас. Манна Кривошапкина Любовь Николаевна (оҕо библиотекатын методина) уонна Нам 2-с нүөмэрдээх орто оскуолатын библиотекара Дьяконова Татьяна Михайловна арааһынай энциклопедиялары, словардары реферат суруйарга туһанын туһунан сүбэ-ама биэрбиттэрэ. Бу

кэнниттэн библиотека үлэһитэ Альбина Петровна Петрова Максим Кирович Аммосовка аналлаах кинигэлэри билиһиннэрибитэ.

Конференция иккис чааһыгар б«б» кылаас үөрэнээччилэрэ английскай тылынан «Свинопас» диең сценка көрдөрдүлэр (Салай. Голикова Л. Г.). Ол кэнниттэн научнай общество чилиэннэрэ бэйэлэрин үлэлэрин көмүскээтилэр. Ол курдук ахсыс кылаас үөрэнээччитэ Феокистова Туяра французскай тылынан «С. А. Новгородов.

Из концепции национальной школы» диең рефератын көмүскээбитэ (сал. Макарова Г. Г.). Маркова Шура (8 кыл.) нуруот маастара В. П. Азарова туһунан кэпсээтэ (сал. Трапезникова М. Д.). Колесова Иза (9«а») нуучча тылын уонна литературатын факультативтарыгар туһунан дьарыктаналарын түмүктээн «Теория и практика сочинений разных жанров» диең иһитиннэриин оҕордо. б«б» кылаас үөрэнээччилэрэ Дьяконова Варя французскай тылынан «П. И.

Кочнев Аммосов туһунан ахтыгыта», «Дни недели» диең французскайдыы ырыа ылаатылар, Саввинов Сея уонна Данилов Сережа эмнэ французскайдыы хоһоон эттилэр. Шарапова Тая (9 «б») бийиги рынокпэт импортнай продукталара киһи доруобуйатыгар буортуларын схема оҕорон көрдөрдө.

Ити курдук конференция үрдүк таһымна барбыта.

СИВЦЕВА Даша,
Нам улуһун гимназията.

АРДАБЫ АНҢЫНАН

Балабан ыйын 19 күнүгэр, сарсыарда 6 чааска Дьокуускай куорат В. И. Ленин болуоссатыттан, М. К. Аммосов төрөөбүтэ 100 сааһыгар анаан Нам—Таатта пробег кыттылааба, уһунга сүүрүүгэ спорт маастарыгар кандидат, ветеранарга республика хас да төгүллээх чемпиона уонна призера Ион Васильев Дьокуускай—Нам —Бөтүг маршрутунаан 100 км-га сүүрүү стартыгар табыста. Кинини кытта уһунна сүүрүүнэн утумнаахтык дьарыктанар, улууспут олохтообо Петр Наумов, Тулагыттан үлэ уонна спорт ветерана Михаил Соловьев аргыстаһан, көх-нөм буолдулар.

Уһун дистанцияба сүүрээччилэри улуус ычакка отделын үлэһитэ Г. Алексеев, суһал көмө фельдшерэ А. Саввинов, олохтоох теледидьиттан И. Павлов арыаллаатылар. Дьокуускай куораттаабы «Дьулуур» кулууп бийиһидара, салайааччы А. Г. Тыһыллар бийиги быһыйдарбытын арыаллаан, Дьокуускай куорат сэргэлэригэр дьэри тэңгэ сүүрэн атаардылар. Ити күн сүүрүргэ ыарахан этэ.—Ол курдук сөрүүн, күһүңү тыал, тохтообокко иһирэн түһэртимны ардах сүүрүүгэ эһин мэйһидэри үөскөппиттэр. Ити ыарахаттартан бийиги сүүрүүктэрбит чабылбатахтара.

43 км. сирин сүүрэн баран Петр Наумов аҕатын трамтата бэргээн тохтуурга күһэллэбитэ. Онон Ион Васильев суолугар соботоһун хаалбыта. 64 саастаах Тулагы энтузиаст спортсмена Михаил Соловьев Тулагыттан саҕалаан I Хомустааха дьэри тэңгэ тардыста. Спорду олоһун аргыһа оҕостон 64 сааһыгар дьэри сүү-

рүү суолуттан туораабатах, үлэ ветерана Михаил Соловьевка 100 сааскар дьэри сүһүөххэр уйдаран сүүрө сырыт диең алгыс арыылаах тылларын аныбын.

Спорт ветерана Петр Наумов санаата батарбакка I Хомустаах мыраанын үрдүтэн Хамабаттаба дьэри Ион Васильевка доҕор буолла. Хамабаттаба тийэн баран аҕатын ыарытыттан иккиттэн туоруурга күһэллинэ. Сылайоат сындааһыннаах сүүрүк Ион Васильев Дьокуускайтан Эңсиэли хочотун устун Бөтүг бөһүөлгүгэр дьэри 100 км. сирин 10 чаас 45 мүнүүтөнэн түмүктээтэ.

Ити күн киһэ 8 чаас саҕана Хатырык бөһүөлгэр М. К. Аммосов музейин таһынаабы пааматынньыкка Ион Васильевкө көрсө 50-чэ киһи муһуна. Чулуу сүүрүүгө олохтоох оскуола үөрэнээччилэрэ арыаллаан Хатырык бөһүөлгүгэр киллэрдилэр. Музей таһыгар нэһиликк баһылыгы солбуйааччы М. Н. Заровняева, ветераннар советтары председателэ Н. И. Сивцев, олохтоох оскуола үөрэнээччитэ Уля Ивановна сибэкки дьөрбөлөрүн, грамоталары уонна сувенирдары туттардылар, эбэрдэ тыллары эттилэр.

М. К. Аммосов 100 сааһын туолуутугар аналлаах 100 км. Дьокуускай — Хатырык сүүрүүнү тэрийингэ улуус дьаһалатын ычакка отделын сүрүннүүр үлэһитэ Г. Алексеев улахан көмөнү оҕордо. Модут нэһилигин дьаһалатын баһылыгы солбуйааччы И. Д. Васильев арыаллаата.

Р. СИВЦЕВ,
I Хомустаах.

Арыгы үспүкүлээттэрэ

Саха олобор илэ-чаччы иэдээн саҕаламмыта көннөрү хараха да көстөн турар. Маны оҕорооччулар, илээн-саҕалаан тэрийээччилэр арыгы атыылааччылар эбэтэр дьин сирэйинэн, кырааската суох эттэххэ — арыгы үспүкүлээттэрэ. Мин көрдөхпүнэ кинилэр саамай кутталлаах бүрүстүүпүннүктэр.

Бир киһини өлөрбүт киһи төһө сылга барарын билэбит. Оттон арыгы үспүкүлээттэрэ тыһынчанаан дьону өлөрөллөр, олохторун алдыаталлар, суорума суоллуулар. Ол барыта таах хаалар, сокуоммут да онно сөп түбэһэр быһыылаах. Салалта, нуруот талбыт депу-

таттара кыһамматтар, суут-сокуон үлэлээбэт. Барыта бардак буолан эрэр.

Арыгы атыыта, арыгылааһын 1951 сылтан, сэрин бүтэтин кытта саҕаламмыта. Ол үөскөхтөнөн, итиллэн, сайдан, үрдүкү чыпчаалыгар тийдэ быһыылаах. Арыгынан үспүкүлээниин, дьон олобун алдыатан, онон бэйэ олобун оҕостор, онон байартайар төһө сиэрлээх быһыы эбитэ буолла? Онтон байы кэскиллээх буолуо дуо? Хаһыта бабарар — государственнай да, чааһынай да арыгы атыыта эбэтэр арыгынан үспүкүлээниин.

А. ПРОКОПЬЕВ,
I Хомустаах.

КЫТАРАРЫ КЫЫНЪААМА, БЫЛАБАЙГА БЫЛДЪАТЫМА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ ПРОГРАММАТА

32-с үөрэх БЫЫПТАСТЫГАС БЫЛААНЫК

От ийын 28 күнүгэр Пермскэй уобалас Куйадытаа-бы нефтени перегоннуур завод остолобуойугар ас бөлэмнир билитэлэртэн быһылаабыт газ салгыннын бы-ласпыта дэлби тэбэн, 16 киһи күн сирттэн маппыта. Маннык дылаан быһылаан «күөх төлөнү» күлүмнэтиг-гэ сөптөөх вентиляциялыыр-салгылатар усулуобуйаны хааччыйбатахха сааллар-саталанар. Биһиэхэ олорор дьиэлэр, квартиралар куухуналарыгар турбанан кии-рэр уонна убатыллыбыт баллоннаах гаһы билитэлэргэ холбоон туһаныы дэлэйдэ.

33-с үөрэх ГАЗ АРААҤА ЭЛБЭХ

Газ хорук турбата тийбэтэх, тымыр сыдыаана тар-дыллыбатах бөлүөлэктэр котельнайдарыгар тийээн аҕа-лан уохтаах уматык быһытыннан туһанылла сатыыр газоконденсаттыгыгар метан, этан, пропан, изобутан уонна да атын газтар былаан сылдыаллар. Бу углеводо-роднай диэн аатырар убаҕас оттуктаах иһиттэр, емкост-тар сылаас күннэргэ, итин сирдэргэ газированнай утах бытыылкатын бөтүн аспыттыгы бырдыгыныыллар. Биһир миллилитр конденсатка 1,25 миллилитр газ баара да-каастанар уонна бу убаҕас баара-суоҕа 35 кыраадыс сылааска оргуйан бидилийэр. Ол түмүгэр 1995 сыллаах-ха Бүлүүгэ Кыһыл Сыыр кытылыгар газоконденсат кут-та турар танкер экипаж дьоннорунуун олохчу эстэн кү-дүгүгэ көппүтэ.

34-с үөрэх ЧЭПЧЭКИ ГАЗ

Турбанан сүүрдүүлэр айылҕа гаһа метан салгыннаа-бар чэпчэки. Онон быһылаабыта үһэһэ дьинэ үрдүн диэ-ки потолокка мунньустарынан билитэ туһаайытынан 12 x 12 см кээмэйдээх бордууһуна оҥоһуллар. Маныха түннүк үрүт форточкатын туттуу көнүллэнэр. Үрүт по-толокка вентиляциялыыр турбаны туруоруу өссө ордук. Куухуна салгына ырааһырар уонна тыалга саба обу-старан билитэ «күөх төлөнө» умуллар куттала туоратыл-лар.

35-с үөрэх БИРАХАН ГАЗ

Баллонга кутулан аҕалылар уонна «Ленагаз»

учаастагынан нэһилиэнньөҕө тарҕатыллар убатыллыбыт пропан газ салгынааһар ыраахан ыйааһыннаах. Ол иһин кини быһылаабыта аллараа боппоулдыаба, муост-а аныгар мунньустар. Бу гаһы вентиляциялаан, сал-гылатан сайбатыы уустук. Маннык газ хорук турбата тэстэн хотоол сиргэ тэнийэ тарҕаммыта салгыннын бы-ласпыт араҕата тимир суолга тийээн сабардаабытыгар пассажирскай поезд кэлэн алла кутааламмыт аад ал-дырхайыгар үс сүүстэн тахса киһи сирдыгинэчи сиэп-питэ. Ити идээн Башкирияҕа бизс сылаабыта өрүкүй-бүтэ.

36-с үөрэх

ХАТТЫКТААН ХАРЫСТАНЫЫ

Газ билитэлэрин конфоркаларыгар умайыктанар «күөх төлөн» ардыгар «сөтөллөн» чабыллан, түллэн чыпчааһыданан ылар. Ону «хлопок» эбэтэр уот ыһыл-лыгыта диэн ааттыыллар. Ол иһин штукатуркаламматах мас эркин, хаппахчы 0,8 см халыҥнаах асбест болотуна үрдүнэн саба сааллыбыт ылтаһыннан көмүскэниэхтэ-эҕэ газ хаһаайыстыбатыгар сэрэни быраабыта 3,95 пуунугар быһаччы ыйыллар. Маныха агардас тимир илиһинэн бүрүйүү тутуу. Харысхаллаах хаһа билитэ үрдүн 80 см, кэтитил 10-нуу см сабырыыахтаах. Ас-бест көстүбөт түбэлтэтигэр 1,5 см халыҥнаах убаҕас туой буор бадарааныгар угуттанан суоһу тулуйумтуота улаатыннардыбыт боолдубуан солбуллуон сөп.

37-с үөрэх

САНАТЫЫЛААХ СЫМА СЫТ

Газ бэйэтэ сыта, өҥө суох. Ол иһин быһылаабытын биллэрэн дьон болломтотун тардар туһугар анал сы-матыйыт сыттаах убаҕаһы таммалаталлар. Озодорант ураты сыта тунуйдаһына дьинэ иһигэр бары кыымы са-быан, уоту кыламаннаан сөптөөх уонна итинни биэрэр тэриллэри туттуу булгучу тохтогудулоохтаах. Оннообор электричество лаампатын выключателин хаппайдыр са-таммат. Ааны, түннүгү аһыталаан салгылатыны саба-лаан баран 04 телефонунан Намнааҕы «Ленагаз» АО филиалын аварийнай-диспетчерскэй сулуустатыгар бил-лэрэбит.

А. НОВГОРОДОВ.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Сырдык мөссүөнэ умнуллубат

Күндүтүк саныыр доборбут, истиг дьүөгөбит Аанчык-пыт суох буолбута сыл ааһа оуста. Ол эрэри биһиги өйбүт-сүрэхпит, санаабыт ити сүтүгү кытта сөбүлөспөт. Аанчык куруук сүбэли-амалы, үөрэ-көтө сылдыра бу баар курдук. Түмэс эрэ түстөрбит мэлдьи ахтабыт, са-ныыбыт, хараастабыт. Оскуолаҕа үөрэнэр сылларбытыгар кини пионерскай үлэни сатабыллаахтык тэрийэн ытара. Оччолортон са-лайар талааннааҕа биллибит эбит. Кэлин, төһө да ыра-хан ыарыыга ылардар, биһигини барыбытын түмээчи, салайааччы кини этэ. Мэлдьи ким эрэ туһугар кыһалла-ра-мүһөллөр. Дьон туһа дьон сүрэрэ-көтөрө, кэпсэтэ-рэ, барара-кэлэрэ. Ол курдук Партизан инбэлииттэрин обществотын кэккэ сылларга салайан үлэтэ-хамнааа удууска биллибитэ.

Амырын ыарыны кытта хорсунук туруулаһан, 8 төгүл сүрүбэр операция оҥотторбута.

Ити барыта төһөлөөх хорсун санааны, олоххо күөс-тээх тардыһыны көрдөрөрө буолуой. Хас сыры аайы өлөр өлүү тыгырабыттан мүлчү туттаран, өссө санаа-лыын күүһүрэн, үтүөбэ-кэрэбэ тардыһыта кэнээн иһэрэ,

ОБО ОЛОХ САЛГЫТА

Обо хатан күдүүтэ, Обо үөрэр саҕата, Обо ыллыыр ырыата, Обо кэпсир кэпсээнэ, Хайа сүрэх кылаанын Таарыйбата буолуобай?

Обобутун харыстыах, ыраас-сырдык ыраны, Чэгийн-чэбдик салгыны, Саппарыбат санааны, Кэрэ-дыкти олобу,

Бэлэктиэбин обобо.

Хайа да өртүттэн, Куттал кыыма хаарыйбатын Обо чараас сүрүбэ, Обо ыраас хараба Куһаҕаны билбэтин, Түктэрини көрбөтүн.

Обо — олох салгыта, Обо — олох киэргэлэ. Үөрүү-көтүү, өрөгөй Бары обобо ананнын. Дьол-соргу барыта Обобо эрэ тосхойду!

1992 с.

инники былааннары оҥосторо. Биһиги, доборто, Аанчыкпыт сырдык мөссүөнү, ыра санааларын, үтө майгытын хаһан да умнубаттык сүрэх-питигэр сөгөрдөн идлэ сылдыахпыт.

Аанчыкпыт — Петрова Анна Михайловна балайда эл-бөх хоһоону суруйан хаалларбыта. Бу хоһоонноро ки-миэхэ эмэ ыраахан күнүгэр күөс-көмө, олоххо тарды-һы ситимэ буолан көмөлөһүөхтэрэ диэн эрэнэбит.

Доборто.

ОЛОХХО ТАРДЫҤЫ

Уот кутаа салырын кэриэтэ Этим уотунан умайара Өлөр өлүүттэн мүччү көтөрүү Өрүтэ уһуутаан тыһыарым.

Ол уот кутаа кэннигэр Турара мин дьолум Хайаан да төлө көтөн Тахсыахтаабым мин оно.

Уоту уунан умулларалларыны Ыһырк ыарыны эмнэн сөбүрүтэллэрэ Оннук буруоттан тумнастар кэриэтэ Ол эмтэн туймааран ыларым.

Уот сиэн ааспыт сирэ Харааран буруолуу сытааччы Ыһырк баастарым чэрдэрэ Сии-биир биллэрэн-дырбардан аһаллар.

Ол уот сиэбит сиригэр Кыралаан көбөрө сатыыра Мин эмпэ ол кэриэтэ Олоххо иккитээн тардыа сатыырым.

22.05.1986 с.

- ремонт радиаторов; — зарядка аккумуляторов; — заточка ножей, цепей б/п «Дружба»; — мелкий ремонт автомобилей.

В магазине «ДОСААФ» в широком ассортименте школьные товары и одежда осеннего сезона.

Намский РС ОСТО предлагает в аренду гаражное помеще-ние. Желающим обратиться в рабочее время пред-седателю РС ОСТО или по тел. 21-2-24.

Реклама • Биллэриилэр • Реклама

Намский РС ОСТО объявляет набор на курсы води-телей категории «А» и «В».

Желающих записаться просим подойти по адресу ул. И. Винокурова, 15 или позвонить по тел. 21-2-24.

Начало занятий с 15 октября 1997 г.

Намский РС ОСТО.

Намский ОСТО производит следующие виды ремонта: — автомобильной камеры;

Редакторы солбуйааччы Г. К. ЭВЕРСТОВ.

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура —21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, Бухгалтерия — 21141. «Нам» телерадиостудия — 21632.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьэбит аадырыһын чуолкай ыйыг. Автор этэрэ мэлдьи хаһыат санаатынын биһр буолуохтаах диэн буолбат.

«Энсиэли»—Нам улуунун хаһыата; 678040, Саха Республика, Нам с. Октябрьскай уул., 1. Учредителлэр: Нам улуунун дьаһалтата, «Саха-полиграфиздат» национальная компания. С. Р. бэчээт уонна маассабай информация көнү-лүн көмүскүүү региональная инспекциятыннан регистрацияламмыт № Я 0095.

Нам улуунун типографията: 678040, Нам с. Ленскэй уул. 85. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэч. лис. Нэдиэлэбэ үстэ тахсар. Индексэ 54880. Тираһа 1531. Бэчээттэннэ 06.10. 97 с. Сакааһын №-рэ 109

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 12

1-я программа. Канал ОРТ. 07.40 Иннокентий Смокту-новский и Елена Сафонова в комедии «Двое под одним зонтом». 09.15 Мультфейер-верк: «Приключения Вуди и его друзей», «Розовая панте-ра». 09.55 Спортлото. 10.00 Новости. 10.10 «Непутевые заметки» Дм. Крылова. 10.30 Пока все дома. 11.10 Утрен-няя звезда. 12.00 Служу России. 12.30 «Играй, гар-монь любимая». 13.00 «Сель-ский час». Тележурнал. 13.30 Сернал «Подводная одиссея команды Кусто». «Ла-Манш: воды раздора». 14.20 «Сме-хопанорама». Ведущий — Е. Петросян. 15.00 Новости (с сурдопереводом). 15.20 Клуб путешественников. 16.05 Приглашение к музыке. 16.35 Большой мультфильм. «Все псы подают в рай». 18.00 Леонид Якубович в телеге-ре «Колесо историн». 18.50 Погода. 19.00 «Золотая се-рия». «Особенности нацио-нальной охоты». 20.50 Кино-афиша. 21.00 Время. 21.55 Погода. 22.00 Брюс Уиллис в боевике «Крепкий орешек». 00.20 Футбольное обозрение. 00.50 Новости. 01.15 Орнел-ла Мути и Микеле Плачи-

до в фильме «Народный ро-ман». 2-я программа. Канал «Рос-сия». 07.00 Утренний экс-пресс. 07.55 «Фрам — по-лярный медведь». Телесе-риал (Румыния). 08.50 «Вин-ни-Пух», «Винни-Пух идет в гости», «Винни-Пух и день забот», Мультфильмы. 09.30 Присяга. 10.45 Компьютер. 11.00 «Вести» в одиннадцать. Якутск 11.25 «Бизончик». Прямой эфир. Канал «Россия» 12.00 Двой-ной портрет. 12.30 «Музы-кальный экспромт». 12.45 Футбол. Отборочный матч чемпионата мира-98. Сбор-ная России — сборная Бол-гарии. 14.35 Репортер. 15.05 «Групповой портрет». 15.20 «Довгань-шоу». 15.50 Диа-логи о животных. 16.05 Вла-шебный мир Диснея. «Чок-нутый», «Аладдин». Якутск 17.00 «Город проб-лем». В студии — Админи-страция г. Якутска. 19.00 Теле-фильм. Канал «Россия» 20.00 Вест-ти. 20.25 Праздник моды «Линда Евангелиста: Париж — Милан — Москва». 21.55 «Тайна Сахары». Телесериал. 3-я серия. 23.00 Зеркало. 23.55 Русское лото. 00.35 ла Мути и Микеле Плачи-

ИИРИЭХ ТЫЛЛАР

Күндү кэргэммин, ийэбитин, эбээбитин АРГУНОВА Ана Даниловна 55 сааһын томточу туолбутуна, оҕону итинни эйгэтигэр үлэлэбитэ 30 сыла туолбутунан итинтик-истинник ээрдэлибит. Баҕарабыт киниэхэ чэгийн до-руобуйаны, таһаарылаах үлэни, уһун дьолоох олобу! Салбантан кэргэнэ, оҕолоро, сиэттэрэ!

Реклама • Биллэриилэр • Реклама

«ХОМУУР — 97» ДЬААРБАНКА-БЫЫСТАПКА ПРОГРАММАТА

- 1. 1997 сыл алтынны 10 күнүгэр 11 чаастан «Талба» рынокка аһыллыта. 2. Тьа хаһаайыстыбатын аһын-үөдүн атыылааһын. 3. Саамай, саамай улахан хаппыста, моркуоп, сүбө-күлэ, хортуюспуй конкурса. Кыайыылаахтары сыаналаах биһирэстэр күүтэллэр. 4. Дьяарбанка-быыстапка кыттыылаахтарыгар эбэрдэ концерт. 5. Хорчуопка дьяарбанка устата үлэлиир. Пони акка төлөбүрдээх хаһаайылааһыннар, хаартыскаба түһүү. 6. Түмүгү таһаары.

Тэрийэр комиссия.

Күндү балтыбытыгар, эдьийбитигэр Августа Васильевнаҕа, оҕолору-гар, сиэннэригэр, күтүөп-пүт ИСАКОВ Степан Петрович ыраахан ыарытттан өл-бүтүгэр дириг кутурҕам-мытын тиэрдэбит. Рехлясовтар, Делавовтар.

Биһиргэ үөрэммит таба-рыспытыгар Августа Ва-сильевнаҕа, оҕолоругар, сиэннэригэр таптыыр кэр-гэнэ, аҕалара, эһэлэрэ ИСАКОВ Степан Петрович эмискэ ыалдьан өлбүтүнэн дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит. Биһиргэ үөрэммиттэрэ.

Убаастыыр күтүөппүт, үлэ уонна спорт ветера-на ИСАКОВ Степан Петрович соһумардык ыалдьан өл-бүтүгэр кини дьинэ кэргэт-тэригэр, табаарыстарыгар дириг кутурҕаммытын биллэрэбит. Намтан Пестеровтар, Потаповтар.

Арбын нэһилиэгин олох-тоох дьаһалтата ИСАКОВ Степан Петрович эмискэ ыалдьан өлбүтү-нэн оҕолоругар, чугас аймахтарыгар, бары та-баарыстарыгар дириг ку-турҕанын тиэрдэр

Арбын нэһилиэгин кыр-дыбаастарын сэбиэтэ нэ-һилиэк олохтообо ИСАКОВ Степан Петрович эмискэ ыалдьан өлбүтү-нэн кэргэнигэр Исакова Августа Васильевнаҕа, оҕолоругар, аймахтары-гар дириг кутурҕанын тиэрдэр.

Биһиргэ үөрэммит добор-бут ДИМА эдэр сааһыгар хомолто-лоохтук өлбүтүгэр кини дьинэ кэргэнигэр, биһиргэ үөрэммит дьүөгөбитигэр Оксанаҕа, оҕолоругар, тө-рөппүттэригэр, аймахта-рыгар дириг кутурҕам-мытын тиэрдэбит. Үөдэй орто оскуолата, 1988 с. выпусниктара, учуутала Татьяна Николаевна.

Үөдэй нэһилиэгин дья-һалтата үлэ, тыыл ветер-аннара М. В. уонна В. А. Соловьевтарга таптал-лаах уоллара, дьаһалта баһылыга М. Д. Соло-вьевка ыраата, бокуон-ньук кэргэнэ Оксанаҕа, оҕолоругар таптыыр аҕа-лара СОЛОВЬЕВ Дмитрий Дмитриевич хомолтолоохтук өлбүтү-гэр дириг кутурҕанын тиэрдэр.

Биһиргэ үөрэнэр добор-бутугар Соловьев Гер-манга, кини балтыгар уонна ийэтигэр Соловь-ева Оксана Афанасьевна-ҕа тапталлаах аҕалара, кэргэнэ СОЛОВЬЕВ Дмитрий Дмитриевич соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит. Үөдэй орто оскуолатын «1а» кыл. үөрэнээчи-лэрэ, төрөппүттэрэ, кы-лаас салайааччыта.